

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO
FINLANDS ADVOKATFÖRBUND

KYSELY KÄRÄJÄ- JA HOVIOIKEUKSIEN TUOMAREILLE, ESITTELIJÖILLE JA MUULLE HENKILÖKUNNALLE ASIANAJAJIEN TOIMINNASTA

Suomen Asianajajaliitto 2022

Hannu Kalkas, asianajaja, Asianajajaliiton hallituksen jäsen,
työryhmän puheenjohtaja

Tuomas Dahlström, esittelijä, Itä-Suomen HO

Kirsi Hägglund, asianajaja, Aawa, Vaasa

Nina Immonen, erityisasiantuntija, TIV

Niko Jakobsson, pääsihteeri, Asianajajaliitto

Mervi Kutvonen, hovioikeudenneuvos, Turun HO

Minna Leikas, käräjätuomari, Oulun KäO

Antti-Jussi Railo, asianajaja, Gummerus, Tampere

Jussi Sippola, käräjätuomari, Helsingin KäO

Heidi Enne, tiedottaja, Asianajajaliitto, työryhmän sihteeri

Sisälllys

1. Johdanto	1
2. Lyhyesti kyselyn tuloksista	1
2.1. Tietoa vastaajista	2
2.2. Kysymysten asettelu	3
3. Yleiset arviot asianajajien toiminnasta	3
3.1. Asianajajien käytös.....	3
3.2. Asianajajien taidot	4
3.3. Kansliahenkilöstön vastaukset.....	5
3.4. Tuomioistuinsovittelu	6
4. Asianajajien toiminta siviiliprosessissa	7
4.1. Kirjallinen valmistelu riita-asiassa	7
4.2. Todistelu riita-asiassa.....	8
4.3. Valmisteluistunto riita-asiassa	8
4.4. Jatkettu valmistelu ja pääkäsittely riita-asiassa.....	9
4.5. Vapaa palaute asianajajan toiminnasta siviiliprosessissa	10
5. Asianajajien toiminta rikosprosessissa	10
6. Hovioikeusasiat ja tuomioistuinsovittelu.....	13
6.1. Valitus ja vastaus hovioikeusasioissa	13
6.2. Tuomioistuinsovittelu ja sovinto hovioikeusvaiheessa.....	13
6.3. Todistelun nimeäminen ja esittäminen hovioikeudessa	14
6.4. Pääkäsittely hovioikeusasiassa	15
7. Johtopäätökset.....	16

1. Johdanto

Tässä raportissa käsitellään tulokset Suomen Asianajajaliiton (jäljempänä ”Asianajajaliitto”) käräjä- ja hovioikeuksien tuomareidelle, esittelijöille ja muulle henkilökunnalle asianajajien toiminnasta tehdystä kyselyistä. Asianajajaliiton ja tuomioistuinten edustajista koostuvan työryhmän laatimat kyselyt toteutettiin tammikuussa 2022 jatkona Helsingin Asianajajayhdistyksen vuonna 2013 toteuttamalle laatuhankeelle. Kuten vuoden 2013 laatuhanke ” Asianajajien prosessitaidot tuomioistuinten näkökulmasta”, toteutettiin myös vuoden 2022 kyselyt tuomioistuimissa työskenteleville suunnatulla Webropol-kyselyllä.

Kyselyt laadittiin pitkälti vuoden 2013 laatuhankeen pohjalta, joskin kysymysten asettelua päivitettiin hieman. Lisäksi kyselyt suunnattiin nyt kaikille käräjä- ja hovioikeuksille.

Kyselyjen tarkoitus oli saada ajankohtaista tietoa ennen kaikkea asianajajien kouluttamisen tarpeisiin ja prosessikäytäntöjen kehittämiseen asianajajien käytöksestä, juridisesta osaamisesta, mahdollisista eroavaisuuksista eri asiaryhmien kesken sekä siitä, miten tuomioistuimet näkevät asianajajaroolin osana oikeudenhoitoa. Tavoitteena oli käyttää kyselyillä kerättävää tietoa asianajajien prosessaamista koskevan koulutuksen suunnittelussa ja kohdistuksessa, sekä julkaista kyselyn tulokset niin, että asianajat laajemminkin voivat havaita tuloksista oman prosessaamistapansa vahvuudet ja kehittämisen kohteet. Lopullisena tavoitteena oli siis asianajajien prosessikäytäntöjen kehittäminen.

Hankkeen toteuttamiseksi perustettiin työryhmä, jonka puheenjohtajana toimi Hannu Kalkas ja jäseninä Tuomas Dahlström, Kirsi Hägglund, Nina Immonen, Niko Jakobsson, Mervi Kutvonen, Minna Leikas, Antti-Jussi Railo ja Jussi Sippola, Heidi Enne. Asianajajaliiton edustajien lisäksi työryhmässä oli edustus oikeuslaitoksesta sen varmistamiseksi, että kysymysten asettelussa kyetään huomioimaan myös muut kuin asianajajakunnan sisäinen näkökulma.

2. Lyhyesti kyselyn tuloksista

Kyselyyn vastasi yhteensä 250 tuomaria ja esittelijää. Vastaavasti tuomioistuinten henkilökunnasta 183 vastasi. Yhteensä kyselyihin saatiin siis 433 asianajajien toimintaa koskevaa vastausta. Vastajamäärän perusteella voidaan sanoa, että se antaa arvokasta tietoa siitä, miten asianajajien toiminta tuomioistuimissa nähdään.

Taulukko 1. Yhteenveto vastaajista hovioikeuspiireittäin

Kyselyyn vastanneet					
	Hovioikeuspiiri	Vastanneet, kpl	Henkilömäärä /HO-piiri*)	Vastanneita, %	
Tuomarit ja esittelijät	Turun	49	164	30	
	Vaasan	30	108	28	
	Itä-Suomen	49	132	37	
	Helsingin	90	307	29	
	Rovaniemen	35	92	38	
Muu henkilöstö	Turun	31	238	13	
	Vaasan	26	163	16	
	Itä-Suomen	45	211	21	
	Helsingin	60	429	14	
	Rovaniemen	19	143	13	

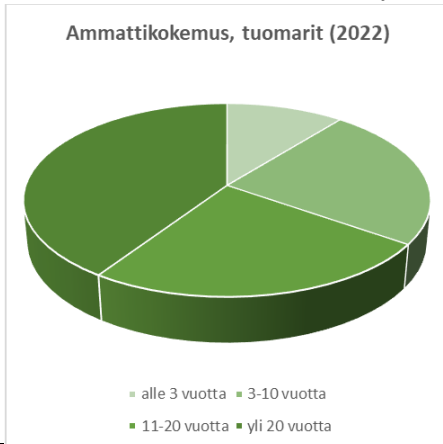
Tässä loppuraportissa on analysoitu vastausten keskiarvoa. Yleisarvosanat asianajajien toiminnasta ovat positiivisia. Tuomarit, esittelijät sekä muu tuomioistuinten henkilökunta ovat siis pääsääntöisesti tyytyväisiä asianajajien toimintaan ja työskentelyyn asianajajien kanssa. Avovastauksissa tuotiin myös esille, että osa vastaajista koki hankalaksi arvioida heterogeenisen ammattikunnan toimintaa yhdellä arvosanalla, sillä eri osa-alueissa on jonkin verran yksilökohtaista hajontaa.

Myös eräitä kehittämiskohteita nousi esille kyselyn tuloksista, mikä näkyy eri osa-alueissa annetuissa arvosanoissa. Avovastauksissa vastaajat taas antoivat hyvinkin yksityiskohtaista, työskentelytapoja koskevaa palautetta ja kehittämisehdotuksia, jotka antavat arvokasta tietoa asianajajien taidoista ja koulutustarpeista.

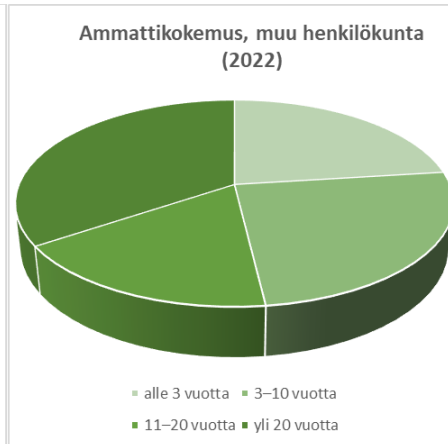
2.1. Tietoa vastaajista

Keskimäärin vastaajia voidaan pitää kokeneina, sillä tuomareista ja esittelijöistä yli 40 prosenttia omai ammattikokemusta vähintään 20 vuotta. 11–20 vuoden työkokemus oli 25 prosentilla vastaajista. Tuomioistuinten muun henkilökunnan osalta yli 20 vuoden kokemus oli 34 prosentilla, 11–20 vuoden kokemus 18 prosentilla ja 3-10 vuoden kokemus 25 prosentilla.

Kuvio 1. Ammattikokemus, tuomarit/esittelijät

Kuvio 2. Ammattikokemus, muu henkilökunta

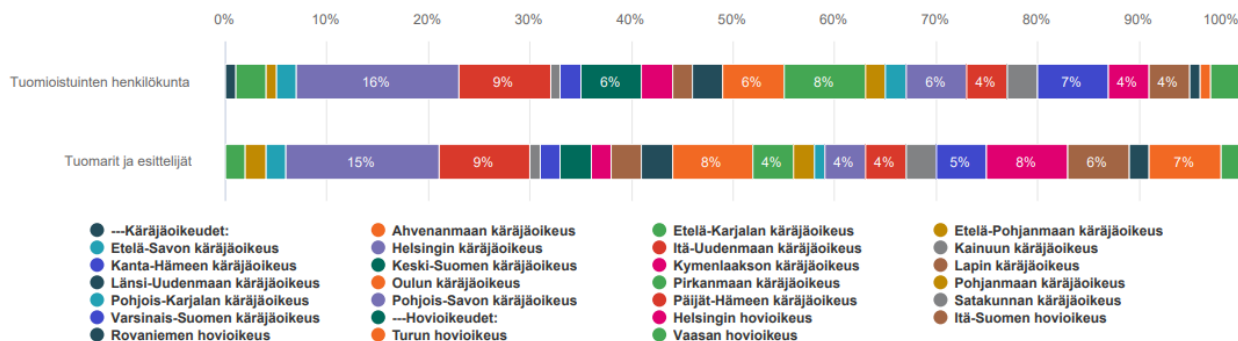

Alueellisesti suuri osa kyselyyn vastaajista (tuomareista ja esittelijöistä 15 %, muusta henkilökunnasta 16 %) tulee Helsingin käräjäoikeudesta, jossa on myös eniten henkilötyövuosia. Seuraavaksi eniten vastaajia (9 % sekä tuomareista ja esittelijöistä että muusta henkilöstöstä) oli Itä-Uudenmaan käräjäoikeudesta. Kaiken kaikkiaan vastaajia oli lähes kaikista käräjäoikeuksista.

Kuvio 3. Vastaajien määrä ja maantieteellinen kattavuus

3. Työskentelen

Vastaajien määrä: 434

2.2. Kysymysten asettelu

Kysely toteutettiin hyvänä pidettyyn tuomioistuinmenettelyyn liittyvinä väittäminä, joiden toteutumisista pyydettiin arvioimaan asteikolla yhdestä kuuteen (1=Täysin eri mieltä, 2=Jokseenkin eri mieltä, 3=Hieman eri mieltä, 4=Hieman samaa mieltä, 5=Jokseenkin samaa mieltä, 6=Täysin samaa mieltä.) Käytännössä siis keskiarvo yli 3,5 tarkoittaa positiivista vastausta ja keskiarvo alle 3,5 negatiivista. Lisäksi vastaajien näkemyksiä pyrittiin selvittämään vapaalla palautteella.

Henkilöstölle suunnattu kysely keskittyi asianajajien toiminnan arviointiin. Tuomareille ja esittelijöille tarkoitettussa kyselyssä oli kysymyksiä asianajajien käytöksestä yleisemmin, riita- ja rikosprosesseista, tuomioistuinsoittelusta sekä hovioikeusasioista ja näiden prosessien eri vaiheista. Lisäksi yleisempiä käytöstä ja taitoja koskevien kysymysten osalta vastaajia pyydettiin täsmentämään, koskevatko vastaukset joko riita- tai rikosasioita, molempia edellä mainittuja tai hovioikeusasioita. Kyselyt toimitettiin kohderyhmälle sähköpostitse, minkä lisäksi kyselyä mainostettiin oikeushallinnon intranet-sivustolla.

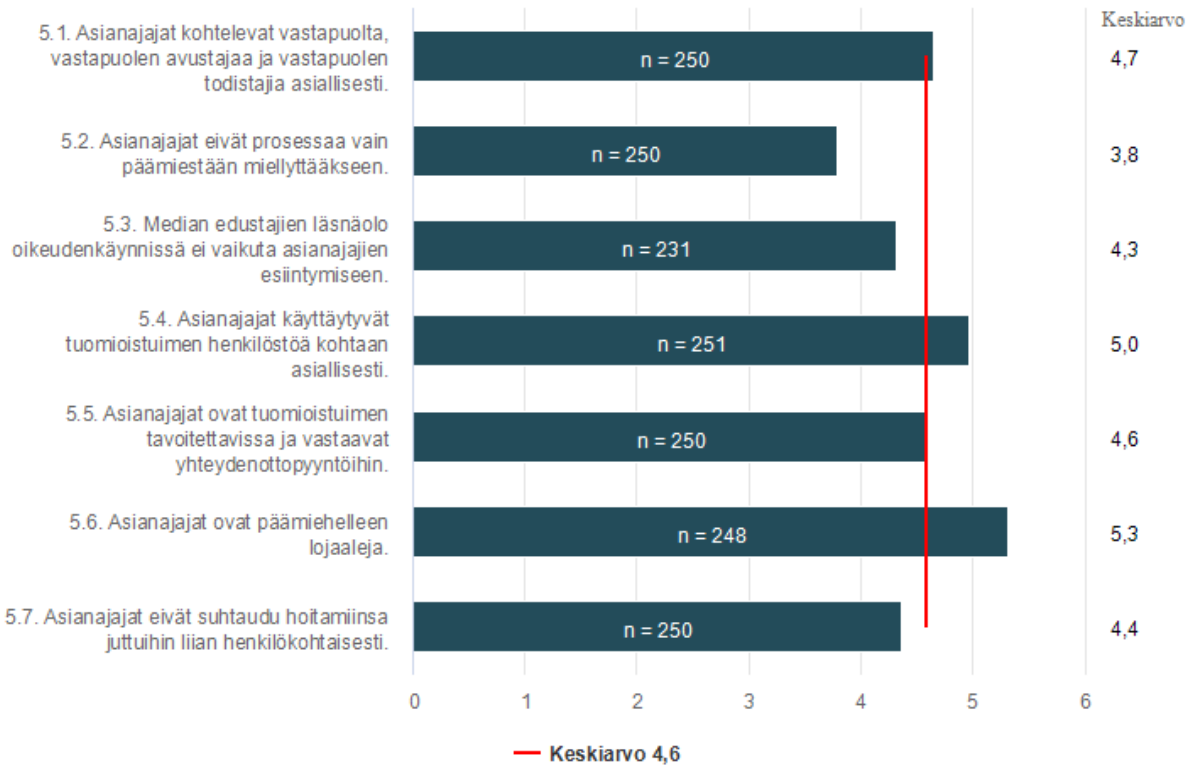
3. Yleiset arviot asianajajien toiminnasta

3.1. Asianajajien käytös

Keskimäärin asianajajien käytöstä ja toimintaan pidettiin hyvänä ja ammattimaisena. Tuomarien ja esittelijöiden antamien arvosanojen keskiarvo oli 4,6. Koko kyselyn korkeimmat arvosanat asianajajat saivat lojaalisuudesta päämiestään kohtaan. Vastausten perusteella asianajajien tulee kuitenkin kiinnittää huomiota, etteivät he prosessaa vain päämiestä miellyttääkseen ja ettei median edustajien

läsnäolo vaikuttaisi suoriutumiseen. Vapaissa vastauksissa tuli lisäksi ilmi, että asianajat saattavat joskus samaistua päämieheensä tai tämän asiaan liikaa.

Kuvio 4. Asianajajien käytös, tuomarit ja esittelijät

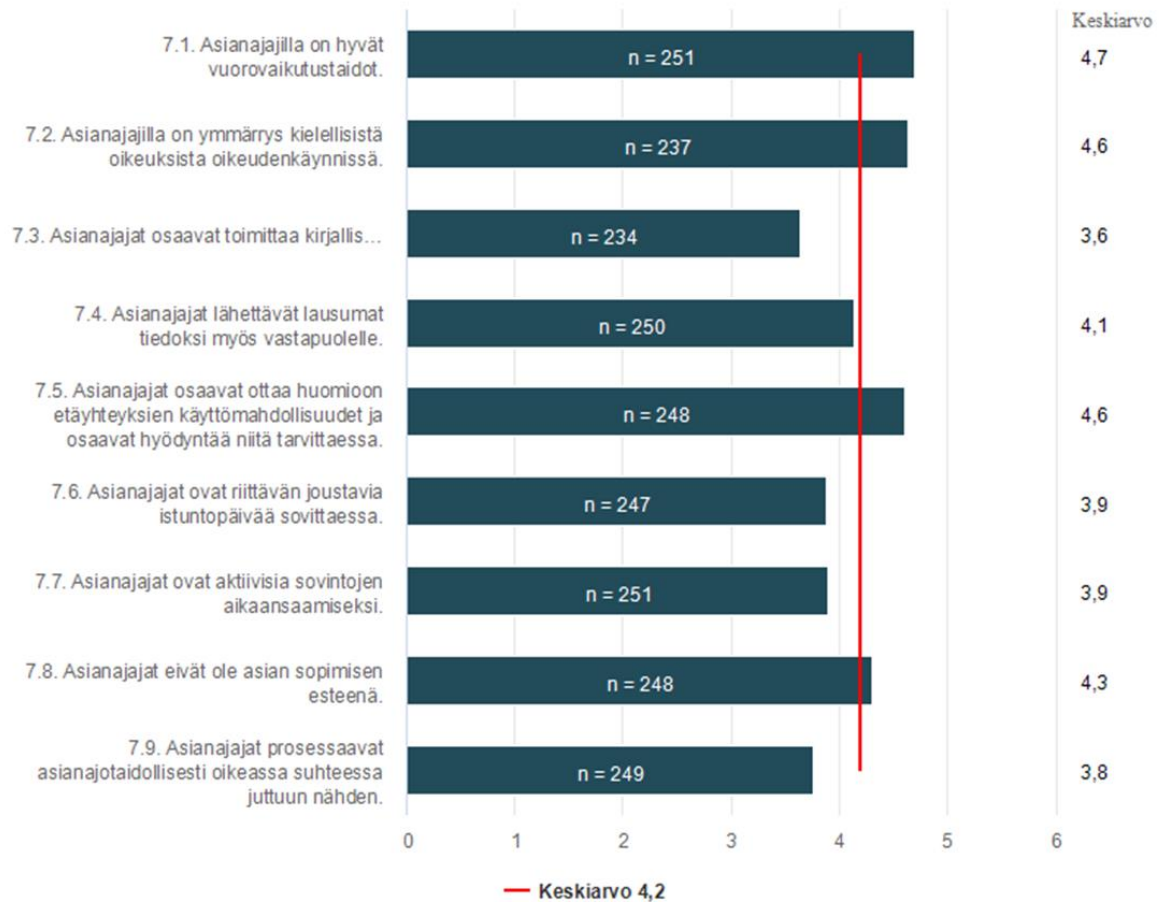

3.2. Asianajajien taidot

Kaikkien vastauksien keskiarvo asianajajien taitoja koskevissa kysymyksissä oli 4,2. Korkeimmat arvosanat asianajajat saivat vuorovaikutustaidoista, kielellisiä oikeuksia koskevasta ymmärryksestä ja etäyhteyksien hyödyntämisestä tarvittaessa.

Kehityskohteena voidaan tulosten perusteella pitää sitä, missä määrin asianajajat osaavat toimittaa kirjallisen aineiston sähköisesti ja nimetä asiakirjat tuomioistuinviraston ohjeiden mukaisesti. Lisäksi joustavuus istuntopäivää sovittaessa sekä aktiivisuus sovinnon aikaansaamiseksi. Avovastauksissa esitettiin jonkin verran toiveita sille, että asianajajat keskittyisivät yhä vahvemmin olennaisiin asioihin, tarpeelliseen todisteluun ja asioiden tiivistämiseen.

Kuvio 5. Asianajajien taidot

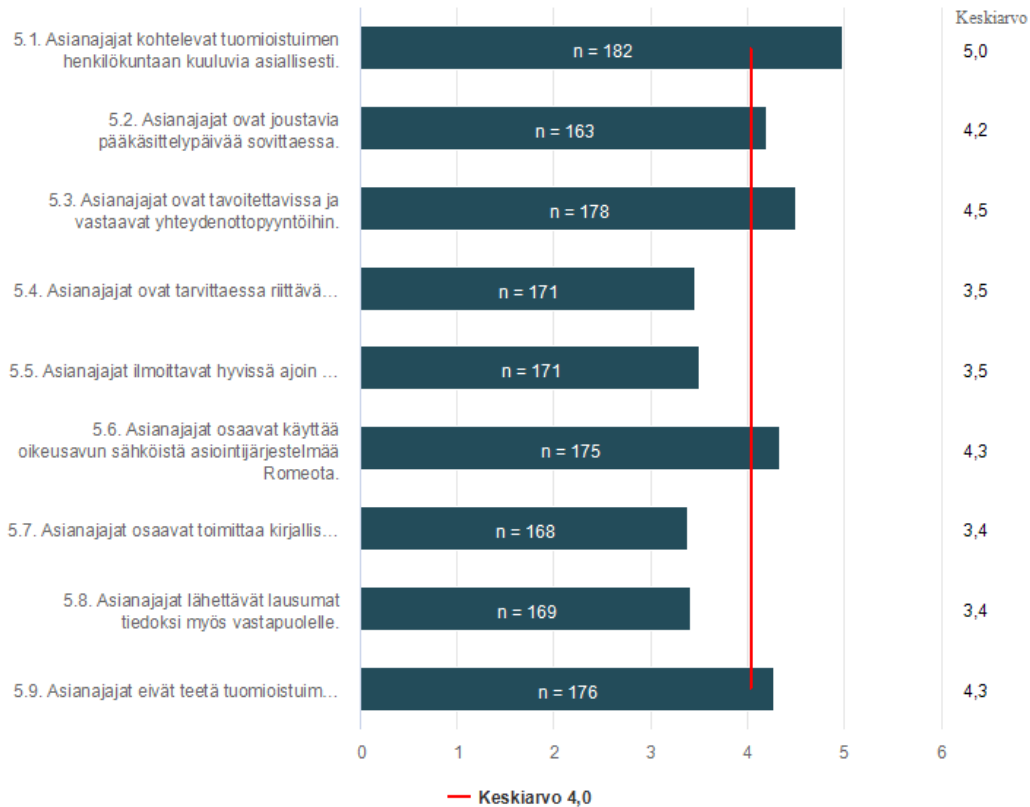
(7.3.: Asianajajat osaavat toimittaa kirjallisen aineiston sähköisesti oikeassa muodossa ja nimetä asiakirjat Tuomioistuinviraston ohjeistuksen mukaisesti)

3.3. Kansliahenkilöstön vastaukset

Edellä mainitut tulokset saivat tukea myös tuomioistuinten henkilöstölle suunnatuissa, asianajajien toimintaa koskeissa kysymyksissä, joissa vastausten keskiarvo oli 4,0. Parhaat arvosanat asianajajat saivat tuomioistuinten henkilöstöltä liittyen henkilökunnan asialliseen kohteluun sekä tavoitettavissa olemiseen ja yhteydenottoihin vastaamiseen. Kehittämiskohteina voidaan tarkastella sitä, ovatko asianajajat hyvissä ajoin etukäteen yhteydessä tuomioistuimen kansliahenkilökuntaan teknisissä, istuntoon liittyvissä kysymyksissä. Lisäksi pääkäsittelyyn kutsuttavien todistajien ja todistajien yhteystietojen ilmoittamisesta tuomioistuimeen, sähköisen aineiston toimittamista oikeassa muodossa ja asiakirjojen nimeämiskäytäntöjä sekä lausumien lähettämistä myös vastapuolelle tulisi kyselyn tulosten perusteella pitää seikkoina, joihin on jatkossa kiinnitettävä enemmän huomiota.

Kuvio 6. Asianajajien toiminta, kansliahenkilökunnan vastaukset

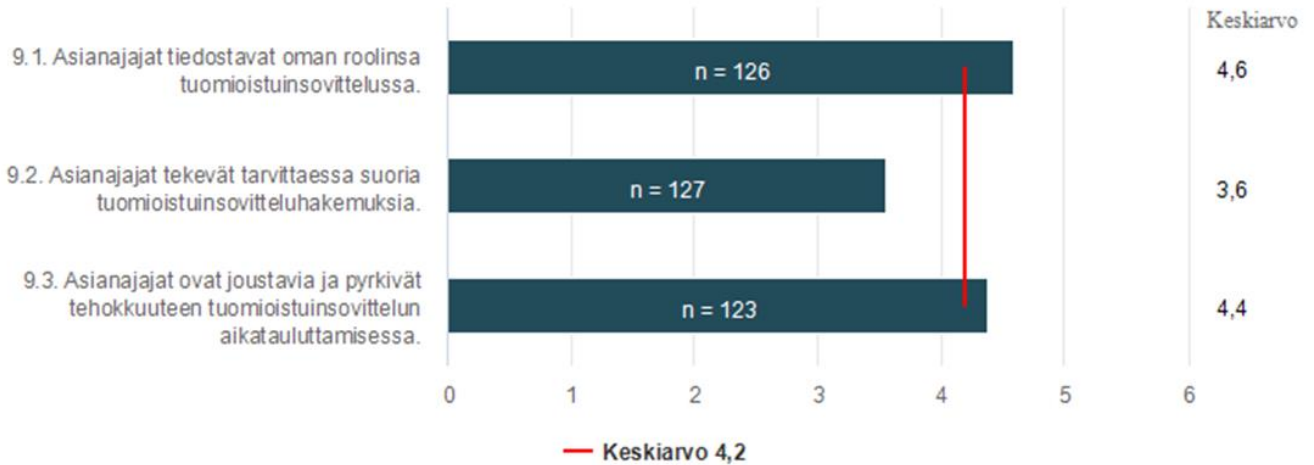

(5.4. Asianajajat ovat tarvittaessa riittävän ajoissa etukäteen yhteydessä kansliahenkilökuntaan istuntoon liittyvistä käytännön kysymyksistä (esim. teknisten laitteiden käytöstä, pelkäävistä todistajista, puhelinkuuntelusta, uudesta todistelusta tai mahdollisesta tulkkaustarpeesta). 5.5. Asianajajat ilmoittavat hyvissä ajoin tuomioistuimelle ne todistajat, jotka tuomioistuimen on kutsuttava pääkäsittelyyn ja ilmoittavat myös todistajien yhteystiedot riittävän tarkasti. 5.7. Asianajajat osaavat toimittaa kirjallisen aineiston sähköisesti oikeassa muodossa ja nimetä asiakirjat Tuomioistuinviraston ohjeistuksen mukaisesti. 5.9. Asianajajat eivät teetä tuomioistuimen henkilökunnalla itselleen kuuluvia toimenpiteitä, kuten esimerkiksi asiakirjojen kopiointia.)

3.4. Tuomioistuinsovittelu

Tuomioistuinsovittelua koskevaan kysymykseen vastasi 129 tuomaria tai esittelijää. Tulosten perusteella asianajajien voidaan katsoa tiedostavan hyvin oman roolinsa tuomioistuinsovittelussa. Vastajat antoivat hyviä arvosanoja myös asianajajien joustavuudelle ja aikataulutamisessa tehokkuuden pyrkimyksille. Mahdollisuudesta tehdä suoria tuomioistuinsovitteluhakemuksia tulisi asianajajia muistuttaa. Vapaan palautteen mukaan: "Parhaimmillaan avustajat ovat sovittelijoita itsekkin."

Kuvio 7. Tuomioistuinsovittelu

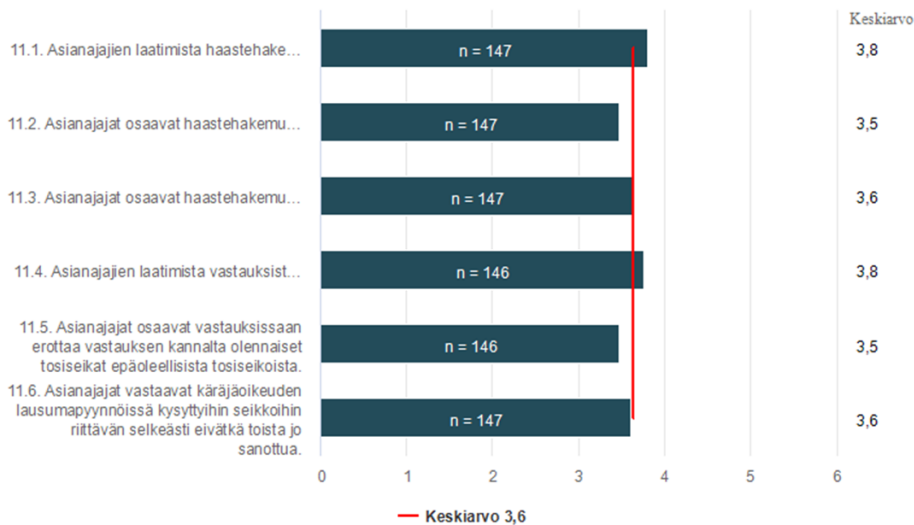

4. Asianajajien toiminta siviiliprosessissa

4.1. Kirjallinen valmistelu riita-asiassa

Riita-asioiden kirjallista valmistelua koskevista vastauksista (yht. 147 tuomaria ja esittelijää) ilmenee, että enimmäkseen asianajajat hallitsevat riita-asioiden kirjallisen valmistelun. Parhaan arvosanan (3,8) asianajajat saivat väitteestä ”Asianajajien laatimista haastehakemuksista ilmenevät selvästi kantajan vaatimukset perusteineen ja ne ovat loogisessa yhteydessä toisiinsa”. On huomionarvoista, että sekä haastehakemusten että vastausten osalta olennaisten seikkojen erottaminen epäolennaisista saa vaihtelevia arvioita vastaajilta. Myös avovastauksissa kiinnitettiin huomiota siihen, että haastehakemuksia ja vastauksia pidetään varsin laajoina, ja tiivistäminen voisi olla paikallaan.

Kuvio 8. Kirjallinen valmistelu riita-asiassa

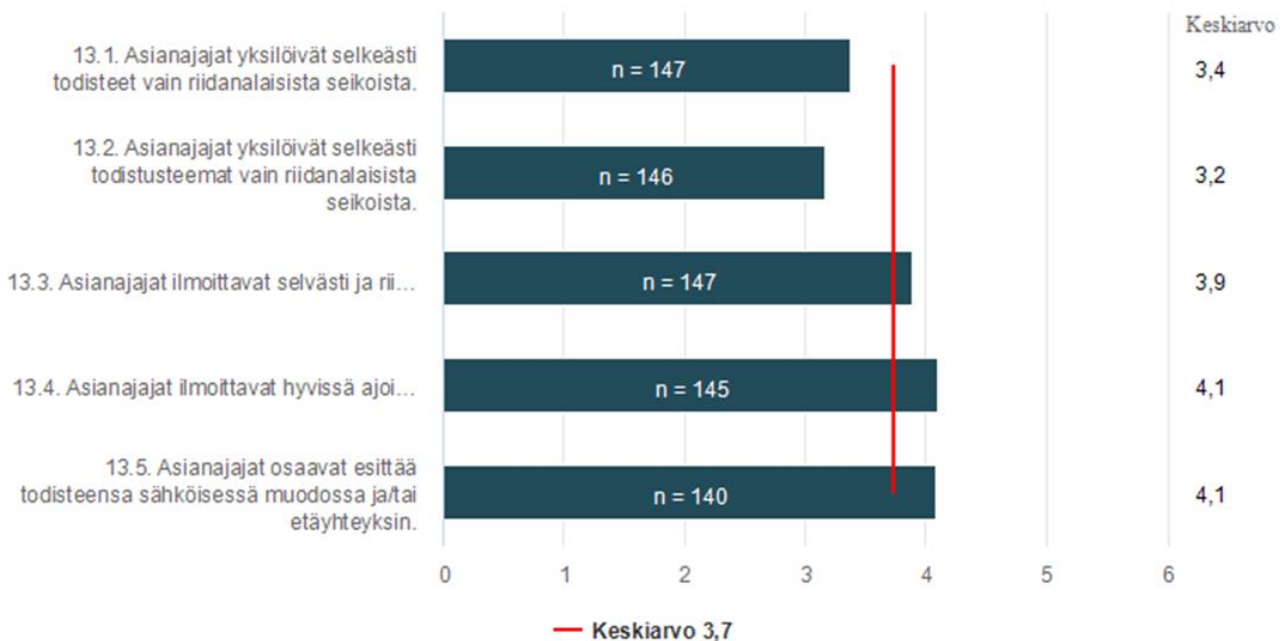
(11.1. Asianajajien laatimista haastehakemuksista ilmenevät selvästi kantajan vaatimukset perusteineen ja ne ovat loogisessa yhteydessä toisiinsa. 11.2. Asianajajat osaavat haastehakemuksissaan erottaa kanteen kannalta olennaiset tosiseikat

epäoleellisista tosiseikoista. 11.3. Asianajajat osaavat haastehakemuksissaan yksilöidä oikeudelliset perusteet vaatimuksilleen ja niiden perusteena oleva tosiseikasto on looginen niihin nähden. 11.4. Asianajajien laatimista vastauksista ilmenee, millä tavoin tosiseikasto vastaajan mielestä eroaa kantajan kertomasta tosiseikastosta.)

4.2. Todistelu riita-asiassa

Riita-asian todistelua koskeviin väitteisiin vastasi 147 tuomaria tai esittelijää. Parhaat arvot asiantajajat saivat pääkäsittelyyn kutsuttavien todistajien ilmoittamisesta hyvissä ajoin sekä todisteiden esittämisestä sähköisessä muodossa tai etäyhteyksin. Sen sijaan parantamisen varaa olisi erityisesti todistusteemojen ja todisteiden yksilöimisessä vain riidanalaisten seikkojen joukosta. Näiden osalta keskiarvo jää negatiivisen puolelle. Lisäksi vapaassa palautteessa käy ilmi, että sellaiset ei-toivottavat todistusteemat kuin: "Kaikki riitaiset seikat" tai "Tapahtumain kulku", ovat vieläkin yleisiä.

Kuvio 9. Todistelu riita-asiassa

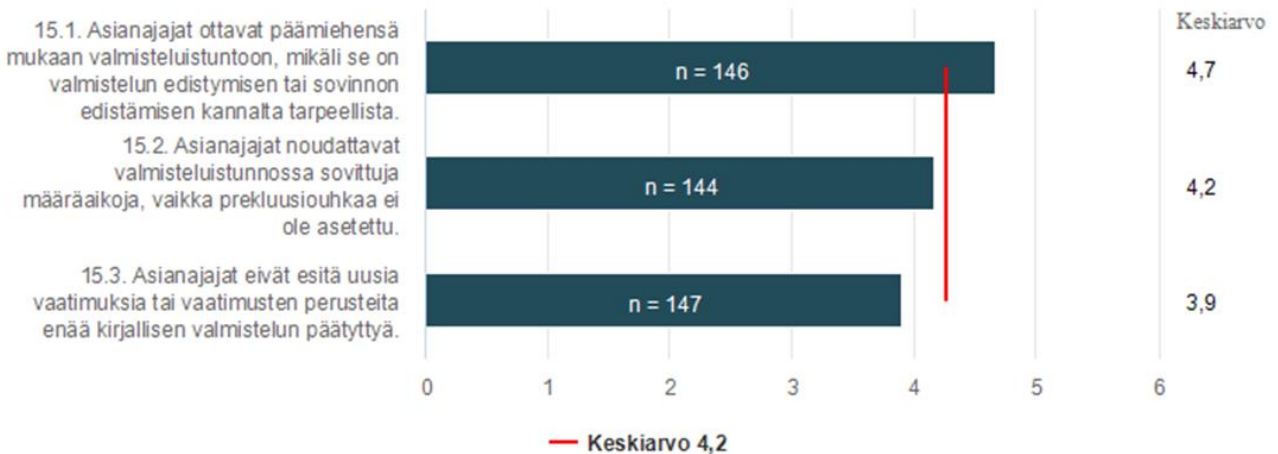

(13.3. Asianajajat ilmoittavat selvästi ja riittävästi yksilöidysti todisteet ja todistusteemat viimeistään valmisteluistunnossa tai muutoin sovitus määräajassa. 13.4. Asianajajat ilmoittavat hyvissä ajoin kärjääoikeudelle ne todistajat, jotka kärjääoikeuden on kutsuttava pääkäsittelyyn ja ilmoittavat myös todistajien yhteystiedot riittävä tarkasti.)

4.3. Valmisteluistunto riita-asiassa

Riita-asian valmisteluistuntoa koskeviin kysymyksiin vastasi 147 tuomaria ja esittelijää. Keskiarvo valmisteluistunnon osalta oli 4,2, ja parhaiten vastaajat arvioivat asiantajajien suoriutuvan siitä, miten päämies otetaan mukaan valmisteluistuntoon tilanteissa, joissa sillä on asian edistymisen kannalta merkitystä. Vapaan palautteen perusteella valmisteluistuntoon valmistautuminen ei aina kuitenkaan ole riittävä.

Kuvio 10. Valmisteluistunto riita-asiassa

4.4. Jatkettu valmistelu ja pääkäsittely riita-asiassa

Riita-asioiden jatkettuun valmisteluun ja pääkäsittelyyn koskeviin kysymyksiin saatiin 164 vastausta, ja vastausten keskiarvo oli 4,1. Korkeimmat arviot asianajajat saivat väitteistä ”Asianajajat osaavat kommentoida yhteenvedossa havaitsemiaan puutteita” ja ”Asianajajien pääkäsittelyssä tekemät suulliset asiaesittelyt ovat tarkoituksenmukaisia”.

Sen sijaan väitteistä ”Asianajajat eivät tee johdattelevia kysymyksiä pääkuulustelussa” ja ”Asianajajat eivät tarpeettomasti kuulustele samaa todistajaa samasta asiasta useampaan kertaan” voidaan havaita, että asianajajien kuulustelutekniikkaa tulee kehittää. Vapaasta palautteesta ilmenee myös, että pääkäsittely voi vaarantua, jos viime hetkellä ennen istuntoa toimitetaan aineistoa tai esitetään uusia väitteitä.

Kuvio 11. Jatkettu valmistelu ja pääkäsitteily riita-asiassa

(17.1. Asianajajat eivät esitä uusia vaatimuksia tai vaatimusten perusteita jatkettussa valmisteluistunnossa, joka pidetään välittömästi ennen pääkäsitteilyä. 17.11. Asianajajat esittävät riittävän yksilöidyn oikeudenkäyntikuluvaatimuksen sekä ottavat asianmukaisella tavalla kantaa vastapuolen oikeudenkäyntikuluvaatimukseen.)

4.5. Vapaa palaute asianajajan toiminnasta siviiliprosessissa

Kaiken kaikkiaan avopalautteen perusteella voidaan todeta, että asianajajien toimintaan ollaan pääsääntöisesti tyytyväisiä. Vastaajat arvioivat, että asianajajat toimivat asiantuntevasti ja moitteettomasti, sekä edistävät sovinnon syntymistä.

Kuitenkin vastaajien mielestä tehdään myös liikaa tois- ja kolmassijaisia vaatimuksia ja väitteitä "varmuuden vuoksi". Palautteen mukaan: "Ammattitaito tulisi käyttää jutun analysoimiseen ja kiteyttämiseen, ei laventamiseen."

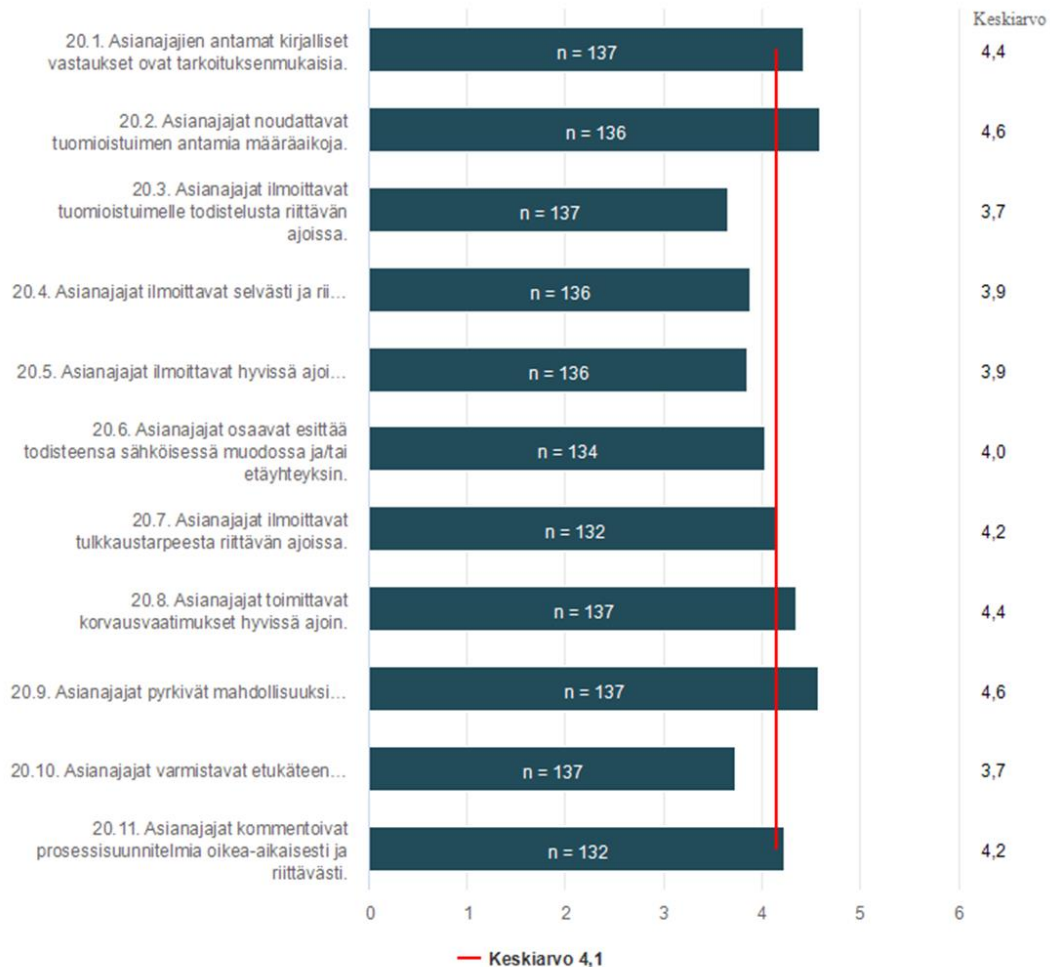
5. Asianajajien toiminta rikosprosessissa

5.1. Valmistelu ja istunnon järjestäminen rikosasiassa

Rikosasian valmistelua ja istunnon järjestämistä koskevaan kysymykseen saatiin yhteensä 137 vastausta tuomareilta ja esittelijöiltä. Asianajajat saivat parhaat arvostukset väittämistä "Asianajajat

noudattavat tuomioistuimen antamia määräaikoja” sekä ”Asianajajat pyrkivät mahdollisuuksiensa mukaan edesauttamaan istuntojen toteutumista ja myös oman päämiehensä tavoittamista”. Alhaisimmat arvosanat tulivat väitteistä ”Asianajajat ilmoittavat tuomioistuimelle todistelusta riittävän ajoissa” sekä ”Asianajajat varmistavat etukäteen tuomioistuimen suostumuksen sijaisen käyttämiselle sekä vastaavat siitä, että sijainen on asianmukaisesti perehtynyt käsiteltävään asiaan”. Vapaasta palautteesta ilmeni myös, että asiamiessijaisten käyttö on suhteellisen laajaa. Vastausten keskiarvo tämän osion kysymysten osalta oli 4,1.

Kuvio 12. Valmistelu ja istunnon järjestäminen rikosasiassa

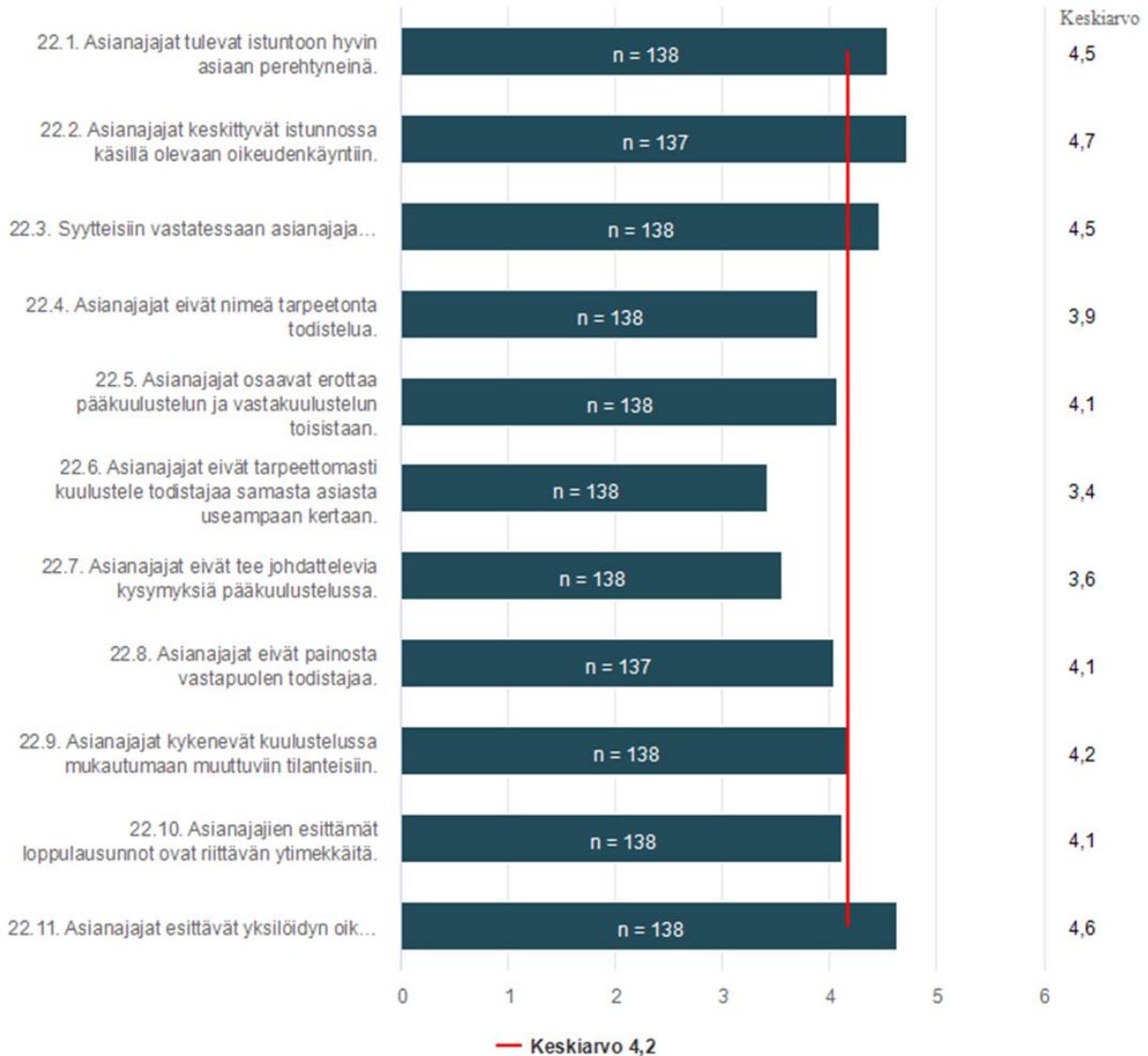
(20.4. Asianajajat ilmoittavat selvästi ja riittävän yksilöidysti todisteet ja todistusteemat viimeistään valmisteluistunnossa tai muutoin sovituissa määräajassa. 20.5. Asianajajat ilmoittavat hyvissä ajoin kärjaoikeudelle ne todistajat, jotka kärjaoikeuden on kutsuttava pääkäsittelyyn ja ilmoittavat myös todistajien yhteystiedot riittävän tarkasti. 20.9. Asianajajat pyrkivät mahdollisuuksiensa mukaan edesauttamaan istuntojen toteutumista ja myös oman päämiehensä tavoittamista. 20.10. Asianajajat varmistavat etukäteen tuomioistuimen suostumuksen sijaisen käyttämiselle sekä vastaavat siitä, että sijainen on asianmukaisesti perehtynyt käsiteltävään asiaan.)

5.2. Pääkäsittely rikosasiassa

Rikosasian pääkäsittelyä koskeviin kysymyksiin vastasi 138 tuomaria ja esittelijää. Vastausten keskiarvo oli 4,2, ja korkeimmat arvosanat koskivat väitteitä ”Asianajajat keskittyvät istunnossa käsillä olevaan

oikeudenkäyntiin” ja ”Asianajajat esittävät yksilöidyn oikeudenkäyntikuluvaatimuksen sekä ottavat kantaa vastapuolen oikeudenkäyntikuluvaatimukseen”. Myös rikosprosesseissa asianajajien kuulustelutekniikan puutteet tulevat esille. Negatiivisen keskiarvon sai väite ”Asianajajat eivät tarpeettomasti kuulustele todistajaa samasta asiasta useampaan kertaan.” Myöskään johdattelevat kysymykset pääkuulusteluissa eivät ole tavattomia.

Kuvio 13. Pääkäsitely riita-asiassa

(22.3. Syytteisiin vastatessaan asianajajat ottavat selkeästi kantaa teonkuvauksessa esitettyihin seikkoihin ja jutun oikeuskysymyksiin. 22.11. Asianajajat esittävät yksilöidyn oikeudenkäyntikuluvaatimuksen sekä ottavat kantaa vastapuolen oikeudenkäyntikuluvaatimukseen.)

5.3. Avopalaute rikosprosessista

Avovastausten perusteella asianajajien toimintaa rikosasioissa pidetään enimmäkseen hyvänä, ammattimaisena ja miellyttävänä. Kiitosta asianajajat saivat esimerkiksi rönsyilemättömyydestä ja fokuroidusta toiminnasta.

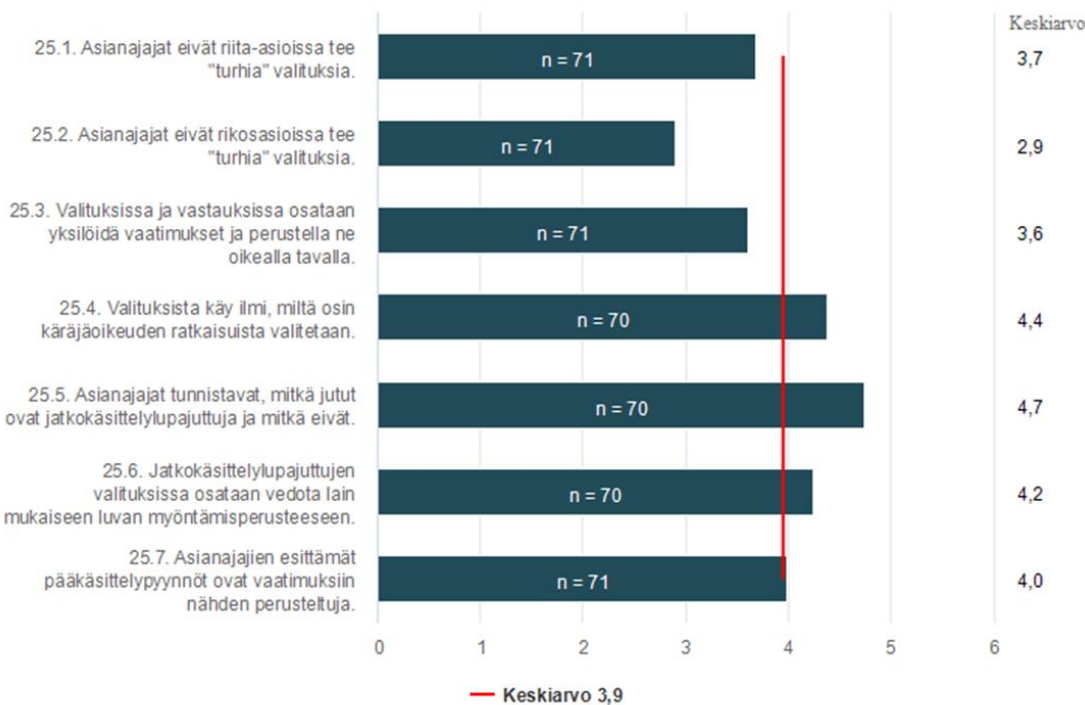
Vastauksissa arvioitiin jonkin verran asianajajien ajankäytöllisiä haasteita, sekä kiinnitettiin huomiota laskujen ja tuloksetyösten toimittamiseen Romeo-järjestelmään ajoissa.

6. Hovioikeusasiat ja tuomioistuinsovittelu

6.1. Valitus ja vastaus hovioikeusasioissa

Valitus ja vastaus hovioikeusasioissa -kohtaan saatiin yhteensä 71 vastausta, ja keskiarvo oli 3,9. Parhaat arvot saivat väitteet ”Asianajajat tunnustavat, mitkä jutut ovat jatkokäsittelylupajuttuja ja mitkä eivät”, kun taas väitteestä ”Asianajajat eivät rikosasioissa tee ”turhia” valituksia”, annettu arvosana oli selvästi negatiivisen puolella. Turhina pidettyjen valitusten osalta on kuitenkin avovastauksissa pohdittu erityisesti rikosasioissa sitä, millä kynnyksellä valituksia tulisi pitää turhana ja huomioitu, että päämiehen tahto vaikuttaa valituksen tekemiseen.

Kuvio 14. Valitus ja vastaus hovioikeusasiassa

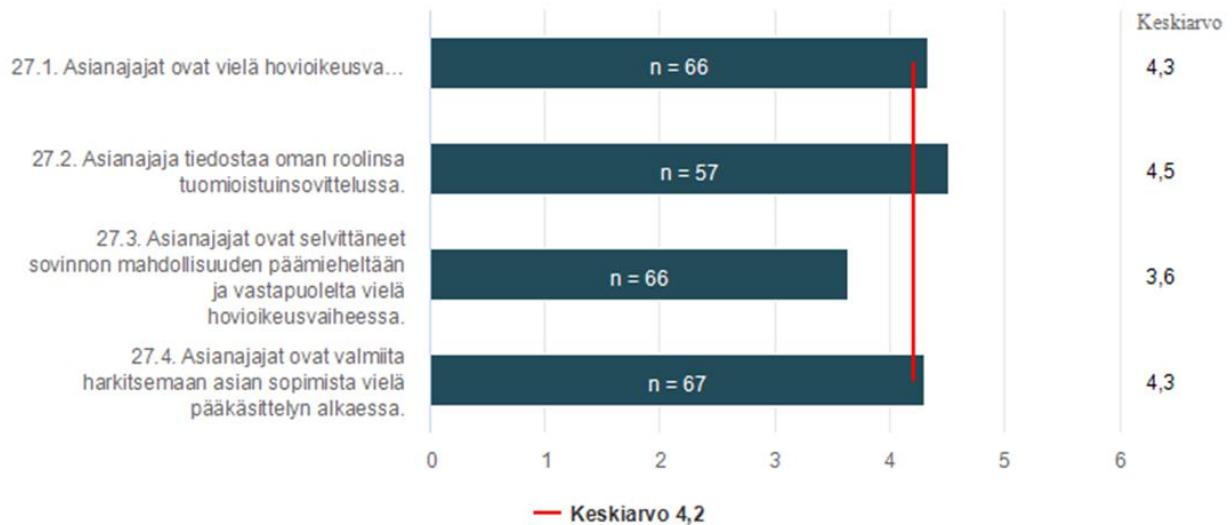
6.2. Tuomioistuinsovittelu ja sovinto hovioikeusvaiheessa

Tuomioistuinsovittelua koskeviin kysymyksiin saatiin vastauksia 67 kappaletta, ja aihetta koskevien kysymysten keskiarvo oli 4,2. Vastaajat arvioivat asianajajien tiedostavan hyvin oman roolinsa

tuomioistuinsovittelussa, kun taas kehittämiskohteena voidaan pitää väittämää ”Asianajajat ovat selvittäneet sovinnon mahdollisuuden päämieheltään ja vastapuolelta vielä hovioikeusvaiheessa”.

Kuvio 15. Tuomioistuinsovittelu ja sovinto hovioikeusvaiheessa

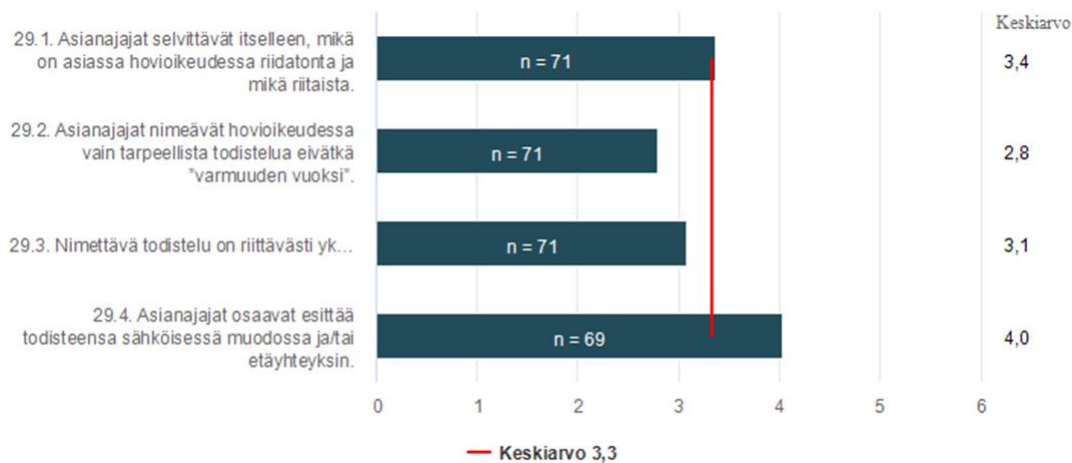

(27.1. Asianajajat ovat vielä hovioikeusvaiheessa valmiita selvittämään päämiehensä halukkuutta tuomioistuinsovitteluun.)

6.3. Todistelun nimeäminen ja esittäminen hovioikeudessa

Todistelun nimeämisestä ja esittämisestä hovioikeudessa saatiin yhteensä 71 vastausta. Tämä osio sai koko kyselyn heikoimman keskiarvon 3,3, joka siis ainoana jäi negatiivisen puolelle. Vapaasta palautteesta käy ilmi, että valituksissa ja vastauksissa käytetty ilmaisu: ”Sama todistelu kuin kärjäoikeudessa” on vieläkin yleinen. Avopalautteen mukaan ”Sitä ei pohdita tarpeeksi, miltä osin juttu on vielä muutoksenhaku vaiheessa riittävä”.

Kuvio 16. Todistelun nimeäminen ja esittäminen hovioikeudessa

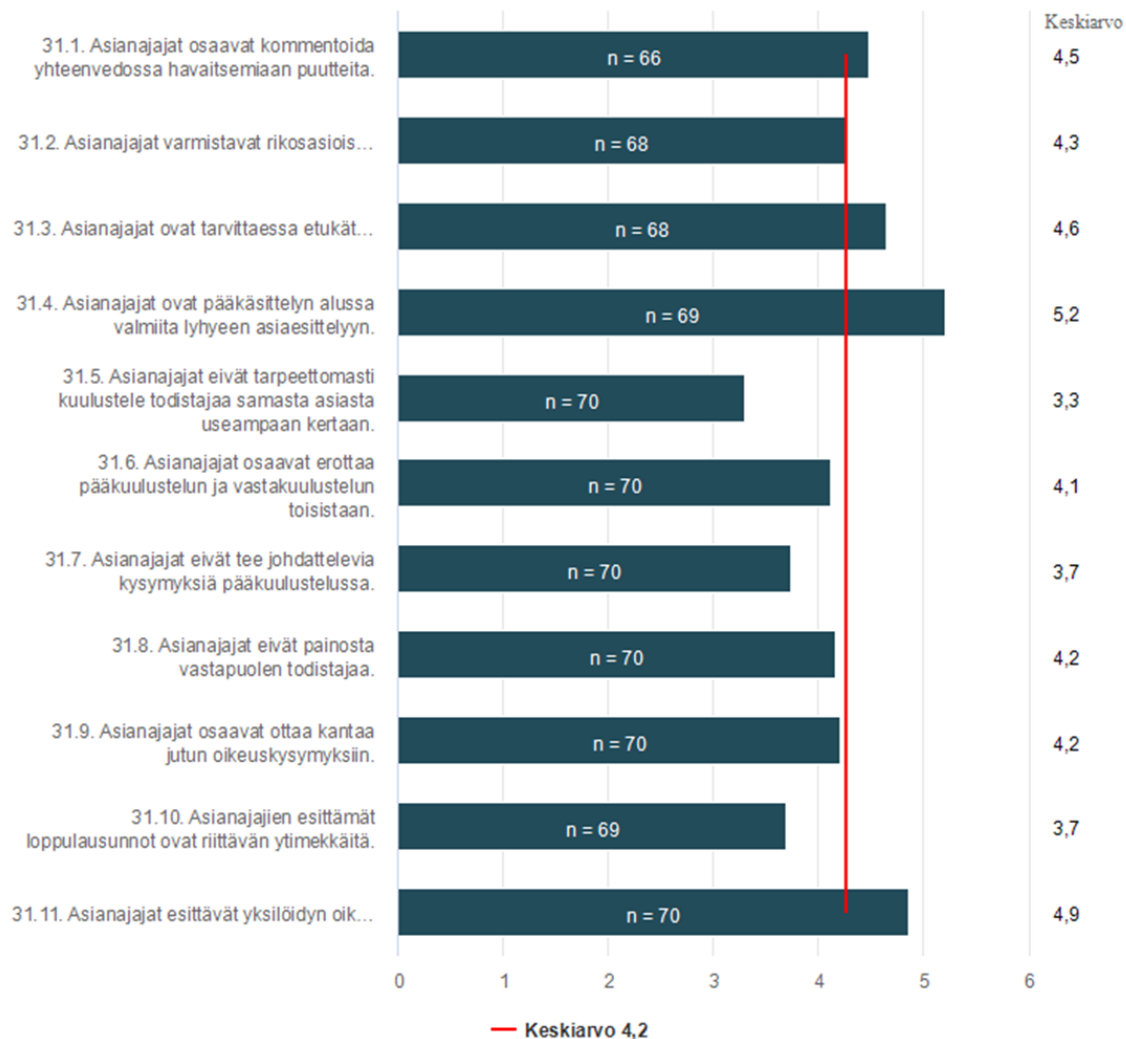

(29.3. Nimettävä todistelu on riittävästi yksilöity valituksessa ja vastauksessa niin, että siitä käy ilmi, mitä todisteella halutaan näyttää toteen.)

6.4. Pääkäsittely hovioikeusasiassa

Hovioikeusasioiden pääkäsittelyä koskeviin kysymyksiin vastasi yhteensä 70 tuomaria ja esittelijää. Keskiarvo tätä osa-aluetta koskevissa vastauksissa oli 4,2. Kiitosta asianajajat saivat eniten valmiudesta lyhyeen asiaesittelyyn pääkäsittelyn alussa. Parantamisen varaa olisi vastaajien mukaan kuulustelutekniikassa, jotta todistajilta ei kysyttäisi samaa asiaa useampaan kertaan. Myös johdattelevien kysymysten välttäminen pääkuulustelussa on asia, johon tulee jatkossa kiinnittää huomiota. Avovastauksissa tuotiin esille myös näkemystä siitä, että loppulausunnoissa keskitytään liiaksi näyttökysymyksiin.

Kuvio 17. Pääkäsittely hovioikeusasiassa

(31.2. Asianajajat varmistavat rikosasioissa etukäteen tuomioistuimen suostumuksen sijaisen käyttämiseksi sekä vastaavat siitä, että sijainen on asianmukaisesti perehtynyt käsiteltävään asiaan. 31.3. Asianajajat ovat tarvittaessa etukäteen yhteenvedossa esittelijään pääkäsittelyn käytännön kysymyksistä (esim. teknisten laitteiden käytöstä, pelkäävistä todistajista tai puhelinkuuntelusta. 31.11. Asianajajat esittävät yksilöidyn oikeudenkäyntikuluvaatimuksen sekä ottavat kantaa vastapuolen oikeudenkäyntikuluvaatimukseen.)

7. Johtopäätökset

Kaiken kaikkiaan asianajajien toimintaan ollaan tyytyväisiä niin tuomareiden ja esittelijöiden kuin tuomioistuinten muun henkilöstönkin keskuudessa. Suurimmassa osassa kyselyä asianajajat saivat keskiarvoksi 4 tai enemmän. Heikoin keskiarvo (3,1) koski todistelun nimeämistä ja esittämistä hovioikeudessa. On kuitenkin syytä huomioida, että vastausten määrä oli kaiken kaikkiaan pienempi hovioikeusasioissa.

Yhteenvedon perusteella voidaan todeta, että rikosasioista annettiin hieman paremmat yleisarvosanat kuin riita-asioiden hoitamisesta. Erot käytöksessä ja taidoissa riita- sekä rikosasioiden välillä olivat vähäisiä, joskin niiden osalta taas riita-asioissa arvosanat ovat pääsääntöisesti hieman rikosasioista annettuja parempia. Kyselyn tuloksissa ei myöskään havaittu vastaajien sukupuolten osalta eroavaisuuksia vastauksissa, ja sen vuoksi aihetta ei käsitellä tarkemmin tässä raportissa.

Kysely ei myöskään ole suoraan verrattavissa vuoden 2013 tehtyyn kyselyyn, sillä aiempi kysely koski vain Helsingin hovioikeuspiiriä. Joka tapauksessa jokaisesta osa-alueesta annettu asianajajien toimintaa koskeva arvosana oli korkeampi kuin vuonna 2013 sekä pelkästään Helsingin hovioikeuspiirin luku- ja osalta että koko maan lukujen osalta. Huomattavaa on, että yhdessäkään osa-alueessa ei ole tapahtunut laskua.

Lisäksi on syytä nostaa esille Rovaniemen hovioikeuspiirissä työskentelevien vastaajien antamat huomattavan korkeat arvosanat etenkin hovioikeusasioissa.

Taulukko 2. Yhteenvedo, osa-alueiden keskiarvot

Yhteenvedo, osa-alueiden keskiarvot		
	2022	2013
Asianajajien käytös	4,6	4,4
Kirjallinen valmistelu riita-asiassa	3,6	3,4
Todistelu riita-asiassa	3,7	3,6
Valmisteluistunto riita-asiassa	4,3	4,0
Jatkettu valmistelu ja pääkäsittely riita-asiassa	4,0	3,7
Valmistelu ja istunnon järjestäminen rikosasiassa	4,2	3,8
Pääkäsittely rikosasiassa	4,2	3,8
Valitus ja vastaus hovioikeudessa	3,9	3,5
Tuomioistuinsovittelut ja sovinnot hovioikeusvaiheessa	4,0	3,9
Todistelun nimeäminen ja esittäminen hovioikeudessa	3,1	2,7
Pääkäsittely hovioikeusasiassa	4,2	4,0

Asianajajien pyrkimys edistää sovinnon syntymistä oli aihe, josta läpi eri osa-alueiden sekä kiiteltiin että toivottiin kehitettävän. Sovinnon tavoittelussa nostettiin esille asiaryhmien väliset erityispiirteet sekä asianosaisten toiveet.

Työryhmä on nostanut seuraavat kyselyn perusteella esille nousseet yksityiskohdat asianajajien koulutustarpeen kohteiksi.

1. Asianajajien kirjallista ilmaisua luonnehdittiin laajaksi, ja eri osa-alueissa sitä toivottiin tiivistettävän
2. Valmistelussa tulee kiinnittää huomiota:
  - Olennaisten asioiden erottamiseen epäolennaisesta
  - Oikeustositseikkojen ja riidan kohteen selvittämiseen
3. Todistelussa tulee kiinnittää huomiota:
  - Riitaisten ja riidattomien seikkojen tunnistamiseen sekä tarpeettoman todistelun välttämiseen
  - Todistelun teemojen nimeämiseen ja kohdistamiseen riitakysymyksiin
  - Henkilötodistelun vaiheistamiseen ja kuulustelutekniikkaan
4. Hovioikeusvaiheessa tulee kiinnittää huomiota:
  - Valituksessa ja vastauksessa sen selvittämiseen, mikä asiassa on riidatonta ja mikä vielä riidanalaisista
  - Olennaisen ja tarpeellisen todistelun tunnistamiseen sekä riittävään yksilöintiin valituksessa ja vastauksessa
5. Asianajajien tulee lisäksi kiinnittää huomiota:
  - Aktiivisuuteen sovinnon aikaansaamisessa sekä tietoisuuden lisäämiseen siitä, että sovinto on siviilijutuissa mahdollinen jutun kaikissa vaiheissa
  - Mahdollisten uusien vaatimusten ja perusteluiden esittämiseen mahdollisimman varhain jo kirjallisessa valmistelussa
  - Romeo-järjestelmään tarvittavien tietojen päivittämiseen
  - Sähköisten asiakirjojen hallintaa sekä nimeämistä koskevien taitojen kehittämiseen

Lopuksi työryhmä kiittää kaikkia kyselyyn vastanneita sekä Tuomioistuinvirastoa kyselyn mahdollistamisesta. Lisäksi työryhmä kiinnittää huomiota sellaisiin avopalautteissa esiintyneisiin kommentteihin, joissa toivottiin muutoksia kyselyn rakenteeseen ja kysymyksiin. Näitä palautteita tullaan hyödyntämään mahdollisessa jatkotyöstössä ja tulevien kyselyjen suunnittelussa.